

Commentaar op Ortega

- Commentaar in zijn tijd;
  - Buiten Spanje populairder dan in Spanje,
  - Tussenpositie tussen fascisme en communisme.
  - Ter Braak in 1933
- Wat kunnen we er nu mee?
  - Achterhuis
  - Llosa
  - Van der Heijden
  - Kleinpaste

Maieutiek 2016-9

De dertiger jaren

- 1931 Ortega neemt deel aan 'aгүйpaci3n al servicio de la Rep3blica' Intellectuelen en professionals die midden zoeken tussen fascisme en communisme. De realiteit blijkt weerbarstig en hij blijft kritisch schrijven, maar vertrekt uiteindelijk met gezin naar Marseille en door naar Parijs, Nederland en Argentinië.
- 1945 Terugkeer naar Franco 's Spanje levert kritiek op van voormalige medestanders én wantrouwen van Franco aanhangers. Er wordt veel druk uitgeoefend en hij probeert dat te omzeilen.

Maieutiek 2016-9

Ter Braak

- Wat ter Braak in 1933 schrijft is vooral een positief oordeel over Y Gasset.
- Omdat hij hem ziet als degene die de opstand zoals die ondertussen in Duitsland heeft plaatsgevonden van een bodem voorziet en omdat Ortega somber, maar hoopvol is over de toekomst van Europa.

Maieutiek 2016-9

Ilosa

- "Tal van omstandigheden – de Spaanse Burgeroorlog, de veertig jaar durende dictatuur van Franco en de opkomst van de marxistische en revolutionaire doctrines in het Europa van de tweede helft van de twintigste eeuw – hebben deze filosoof ten onrechte naar de rommelzolder verdrongen. Sterker nog, ze hebben geleid tot een volkomen vervormd beeld door hem te reduceren tot een referentie voor conservatieve gedachtevorming." (blz. 235)

Maieutiek 2016-9

Spanje en Europa

- In Spanje vinden de meeste mensen hem conservatief in de strijd tussen fascisme en communisme wordt zijn horden/ de massamens uitgelegd als zijnde de arbeiders.
- In de rest van Europa wordt hij vooral positief ontvangen. Daar past het in een algehele zorg over de toekomst van de cultuur en de beschaving. In 1933 de eerste vertaling in Nederland (in 1983 16^e druk)

Maieutiek 2016-9

Over Europa

- Ortega zelf betreurde het dat zijn grote reikwijdte in Europa (veel vertalingen) vooral aandacht genereerde voor het verschil tussen de minderheden en de massa en niet voor zijn roep om een verenigd Europa.
- Direct na WOII was er wel een roep om Europa. Congressen daarover en serie lezingen van Ortega, maar nationale belangen wonnen het voorlopig. (Begin van Europa nu ligt bij de EEG in 1958)

Maieutiek 2016-9

Commentaar Llosa (boek blz. 235 e.v.)

- Ortega's liberalisme is zeer vooruitstrevend in zijn tijd.
- Cultureel elitair en anti-nationalistisch (237),
- Llosa vindt de kritiek van Ortega onvolledig omdat de rol van de vrije markt niet wordt meegenomen.(238)
- Hij vindt Ortega laatzinnig tegenover economie. Ortega vindt economische bloei anti-cultureel. (239)

Maieutiek 2016-9

Commentaar Kleinpaste

- Tegenstem van Kleinpaste die schrijft " Ondanks zijn voorliefde voor het individu houdt hij zich blind voor de omstandigheden die iemand niet tot de gehoopte wasdom voeren. Is zoiets alleen karakterzwakte? Of kan het zijn dat de moderne samenleving een keerzijde heeft? Frustreert het kapitalisme de ontwikkeling van een individu.... (NRC 2-2-2016)

Maieutiek 2016-9

Commentaar Achterhuis

- Nieuwe interpretatie van Ortega is niet zozeer een vertaalfout van Brouwer, maar ook deel van veranderende tijd. De massamens dat zijn wij.
- Nieuwe zelfreflectie is nodig van iedereen, terwijl in de eerste reactie op het boek de oorzaken van de problemen vooral bij de lagere klassen werden gezocht.
- Nieuw en actueel is ook de oproep voor een supra-nationale staat

Maieutiek 2016-9

Verdere kritiek punten-1

1. Vrijheid van meningsuiting belangrijk vinden, maar geen buitenlandse kritiek op binnenlandse politiek toestaan.
2. Zelf weggaan als de burgeroorlog uitbreekt en zich 9 jaar in het buitenland ophouden en bij terugkomst niet fel anti-Franco , hij wordt verdacht door (voormalige) vriend en vijand,
3. Geen oplossingen bieden voor de toekomst, (zie hierover ook college 10)

Maieutiek 2016-9

Verdere kritiek punten-2

4. Geen zicht op de ontwikkeling van Amerika , waar wel degelijk technologie en wetenschap bloeien. De vraag is of deze kritiek terecht is. In Ortega's visie gaat het niet om producten en patenten, maar om het ontwikkelen van een onderliggende sfeer van experimenteel en fundamenteel onderzoek. (de bloeiende farmaceutische industrie en Apple zijn in zijn visie dus juist bewijzen van zijn gelijk)

Maieutiek 2016-9